

МАТЕРІАЛИ ІІІ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
**«ФІЛОЛОГІЯ І ЛІНГВІСТИКА
В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ»**

(21-22 жовтня 2016 року)

Львів
2016

УДК 80(063)
ББК 80я43
Ф 54

Філологія і лінгвістика в сучасному суспільстві. Матеріали
Ф 54 III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 21-22 жовтня
2016 року). – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2016. – 184 с.
ISBN 978-966-916-151-2

У збірнику представлені матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Філологія і лінгвістика в сучасному суспільстві». Розглядаються загальні питання української мови і літератури, російської мови і літератури, літератури зарубіжних країн, романських, германських та інших мов, теорії літератури, порівняльного літературознавства, теорії та практики перекладу та інші.

Збірник призначено для науковців, викладачів, аспірантів та студентів, які цікавляться філологічними науками, а також для широкого кола читачів.

УДК 80(063)
ББК 80я43

ISBN 978-966-916-151-2

© Колектив авторів, 2016
© Видавничий дім «Гельветика», 2016

ЗМІСТ

УКРАЇНСЬКА МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА

Андрейко Я.В. РОЛЬ ЛЕКСЕМИ «ЄДИНИЙ» У ФОРМУВАННІ КОНСТРУКЦІЇ З ВІДНОШЕННЯМ ІДЕНТИФІКАЦІЇ.....	8
Багрій М.Г. ВОЛОДИМИР СОСЮРА ЯК ТВОРЕЦЬ ЕСТЕТИЧНИХ ЗАСАД ТА ІДЕОЛОГЕМ СОЦРЕАЛІЗМУ В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ.....	10
Калюжна В.Г. ВІДТВОРЕННЯ ДИНАМІКИ ВНУТРІШНЬОГО СТАНУ ОСОБИСТОСТІ В РОМАНІ «ЧУМА» АЛЬБЕРА КАМЮ ТА ПОВІСТІ «МОР» ВАЛЕРІЯ ШЕВЧУКА	14
Лаврусенко М.І. ПОЕТИКА ОБРАЗОТВОРЕННЯ В ОПОВІДАННІ ВОЛОДИМИРА ДАНИЛЕНКА «ГРОЗИ НАД ТУРОВЦЕМ».....	17
Личук С.В. АКТУАЛЬНІСТЬ ДОСЛІДЖЕННЯ НАРОДНИХ ГЕОГРАФІЧНИХ НАЗВ ІВАНО-ФРАНКІВЩИНИ.....	20
Лозовська Т.І. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ОРФОГРАФІЧНОЇ ГРАМОТНОСТІ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ І-ІІ РІВНІВ АКРЕДИТАЦІЇ	22
Приймак А.М. СОЦІОЛІНГВІСТИЧНИЙ ПОРТРЕТ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТА: МОРАЛЬНО-ЕТИЧНИЙ АСПЕКТ	25
Руднянин О.І. ТЕМАТИЧНІ АСПЕКТИ ЕПІСТОЛЯРНИХ ДІАЛОГІВ ЮРІЯ ШЕВЕЛЬОВА ТА ОЛЕКСИ ІЗАРСЬКОГО	28
Семків Н.Д. ФЛОРОКОМПОНЕНТНА ЛЕКСИКА У ТВОРЧОСТІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА.....	31
Стоцька І.В. БАЗОВІ КОНЦЕПТИ УКРАЇНСЬКОЇ ВОКАЛЬНОЇ ЛЕКСИКИ	34
Стремоухова Л.Б. ПОХОДЖЕННЯ ПРИЗВИЩ	37
Чохань М.І. ГЕНДЕРНО МАРКОВАНІ ЕПІТЕТИ В РОМАНАХ І. РОЗДОБУДЬКО «ГУДЗИК» ТА В. ЛИСА «СТОЛІТТЯ ЯКОВА».....	40
Шевчук О.В. ОБРАЗ МАКСИМА КРИВОНОСА В УКРАЇНСЬКОМУ ФОЛЬКЛОРІ.....	42
Юзьвяк О.О. ХУДОЖНЯ СВОЄРІДНІСТЬ РОМАНУ МАРГЕРІТ ЮРСЕНАР «СПОГАДИ АДРІАНА»: ПРОБЛЕМА ІСТОРИЧНОСТІ.....	44
Яковлева С.В. Я – СКІФ'ЯНКА ІЗ ЦАРСЬКОГО РОДУ, КАССАНДРА СВОГО НАРОДУ (ПОРТРЕТ Л.В. ТАРАНЕНКО).....	47

Шевчук О.В.

викладач,

Одеська національна академія харчових технологій

ОБРАЗ МАКСИМА КРИВОНОСА В УКРАЇНСЬКОМУ ФОЛЬКЛОРИ

Український фольклор – духовна скарбниця мудрості багатьох поколінь, у якій знайшли своє відображення не лише календарно-обрядові свята, але й героїчні сторінки історії нашого народу. Українські думи та історичні пісні – одна з найважливіших складових народної творчості.

У народно-пісенній спадщині відображено національно-визвольні ідеї українців, уславлено самовідданість і героїзм у боротьбі з поневолювачами, схарактеризовано світоглядні і моральні позиції українського народу.

«Українська музика та поезія є найрозкішніша, найзапашніша з усіх гілок на дереві світової народної творчості. Мінорну основним своїм змістом, смутну навіть у своєму веселому пориві, українську пісню ставлять всі знавці на перше місце в музиці всіх народів. Українські думи, що через століття передавалися Гомерами України – кобзарями, сяють своїми барвами, почуваннями, лицарством у любові і вражді, розмахом козацької відваги та філософічною вдумливістю» [4, с. 4].

Народ виявляв у слові своє ставлення до національних героїв, увіковічуючи їхні імена в піснях і думках. До таких героїв належить і Максим Кривоніс – один з видатних полковників визвольної армії Богдана Хмельницького та хоробрий оборонець скривджених. Він залишив свій слід і в історії, і в усній творчості, і в літературі.

Максим Кривоніс (або Перебийніс, як зустрічаємо у фольклорних джерелах) народився приблизно 1598 року, а за іншими відомостями – близько 1600 року. Одностайної думки щодо місця народження та соціального походження народного ватажка немає.

Юрій Мицик говорив про те, що важко встановити місце народження Максима Кривоноса. Одні історики вважають батьківщиною козацького полковника Житомирщину, місто Остріг на Волині, інші – Могилів-Подільський або Наддніпрянщину. Сам Ю. Мицик дотримується думки, що Кривоніс походив з міста Вільшаної на Черкащині [3, с. 70].

Підтвердження цьому знаходимо у народній думі «Хмельницький і Барабаш», де згадується «Максим Ольшанський».

«Один полковник – Максим Ольшанський,

А другий – Мартин Полтавський,

Третій полковник – Іван Богуня,

А четвертий – Матвій Борохович...» [2, с. 121].

У думі згадується саме прізвище «Ольшанський», а не Кривоніс, що підтверджує думку про походження народного ватажка з міста Вільшана. Відомо також, що Максим Кривоніс очолював черкаський полк, на території якого і знаходилось місто Вільшана. Серед усіх дум, що об'єднані тематикою визвольної війни 1648-1654 років, лише у думі «Хмельницький і Барабаш» є згадка про Максима Кривоноса.

Більш детально висвітлюється постать першого полковника у циклі історичних пісень про визвольну війну. У пісні «Не дивуйтеся, добрії люди» йдеться про силу й хоробрість народного месника:

«Перебийніс водить немного –
Сімсот козаків за собою,
Рубає мечем голови з плечей,
А решту топить водою...» [4, с. 141].

У народній пісні змальовано образ Максима Кривоноса в ореолі героїчної слави. Найсвятіше в його житті – це батьківщина. Він нещадно карає поневолювачів. Його палкий заклик до боротьби лунає на всю Україну:

«Нуте, козаки, у скоки,
Зберемося, під боки,
Заженемо ляшка, вражого сина,
Аж за той Дунай глибокий» [4, с. 144].
Оспівується сильний характер уславленого ватажка та його військова доблесть:
«Ой чи бач, ляше, як козак пляше,
На сивім коні грає,
Мушкетом бере, аж серце в'яне,
А лях від страху вмирає...» [4, с. 144].

Пісні «Ой усе лужком та все бережком» (є ще інша назва – «Ой лугами та все берегами») та «Ой не шуми, луже, дуже і ти, зелений дубе...» відтворюють смерть народного месника від рук підступної польської шляхти. Історичні джерела свідчать, що Максим Кривоніс помер від чуми у листопаді 1648 року. На нашу думку, подібна інтерпретація життєвого фіналу народного ватажка пов'язана з тим, що Максим Кривоніс (як справжній козак) мав загинути у бою з польською шляхтою, упасти від удару ворожої шаблі. У історичних піснях Максим Кривоніс гине через його джуру, якого підкупили ляхи.

«Як підсунули а пани з ляхами,
Ой та хлопку гостинця, –
Не вгадав же пан Перебийніс,
На який бік похилиться...
Ой у Києві, у Санжарові,
В усі дзвони задзвонили, –
Ой пани, пани із ляхами
Перебийноса вбили» [4, с. 145].

Надзвичайна сила козацького полковника, про яку згадує пісня «Ой не шуми, луже, дуже і ти, зелений дубе...», відчувається і в останні хвилини життя відважного лицаря, який сміливо дивиться у вічі смерті:

«Ой не вспів же та козак Перебийніс та на коня спасти,
Як узявся ляхів, вражих синів, у снопики класти;
Ой як оглянеться козак Перебийніс та на лівее плече –
Аж із-під Дашева та до Вохова кривава річка тече;

Ой як оглядеться та козак Перебийніс та на правую руку –
Аж не вискочить його буланенький із-під лядського трупу» [2, с. 254].

Образ Максима Кривоноса в українському фольклорі – це образ справжнього патріота, носія високих моральних цінностей, людини з сильним характером, мужнього воїна, який своє життя віддав за визволення рідної України та народу.

Список використаних джерел:

1. Визвольний рух слов'ян у народній пісенній творчості 17-19 століття. – К.: Наукова думка, 1971. – 263 с.
2. Закувала зозуленька. Антологія української народної творчості. – К.: Веселка, 1998. – 510 с.
3. Мицик Ю.А. Максим Кривоніс // Український історичний журнал. – 1992. – № 12. – С. 69-78.
4. Народні думи, пісні, балади. – К.: Молодь, 1970. – 330 с.
5. Українські народні думи та історичні пісні. – К.: Веселка, 1990. – 239 с.